

در نشست بایدها و نبایدهای کتاب‌های ریاضی مطرح شد:

فراگیر شدن آموزش‌های مخرب ریاضیات

آفت چرتکه

وی با تشریح چگونگی گسترش این نوع از آموزش ریاضیات گفت: «آفت چرتکه‌ها از شش سال پیش کشور را گرفته است. وقتی خبرهای خوش‌حال‌کننده

کاذب از موفقیت یک دانش‌آموز در فلان

مسابقات ریاضی در مالزی، یا موفقیت فلان دانش‌آموز در

یکی دیگر از مسابقات کشورهای خارجی شنیده می‌شود، زمینه

برای گسترش هر چه بیشتر این مؤسسه‌ها فراهم می‌آید.»

دکتر گویا تصریح کرد: «این مؤسسه‌ها فعالیت خود را از چند

سال پیش در شهرهای کوچک آغاز کردند و امسال زمینه برای

فعالیت آن‌ها در تهران فراهم شد. سؤال اینجاست: کسی که

اصلاً تخصص لازم را ندارد، چگونه یک‌باره از یک شهر دور

افتاده، دلش برای دانش‌آموزان ما می‌سوزد و چنین روش‌هایی

را ترویج می‌دهد؟»

وی ادامه داد: «در بررسی فعالیت این مؤسسه‌ها باید متوجه

نکاتی باشیم: اول اینکه آیا کسانی که این روش‌ها را ترویج

می‌کنند، تخصص لازم را برای آموزش ریاضی دارند یا خیر؟

متأسفانه تخصص این افراد با کاری که انجام می‌دهند، هیچ

ارتباطی ندارد. ما در مراجعه به پزشک متخصص برای سلامتی

جسممان وسواس به خرج می‌دهیم، اما در مورد روحمان و آنچه

یاد می‌گیریم حساسیت لازم را نداریم.»

این عضو هیئت علمی دانشگاه شهیدبهبشتی گفت: «دوم آنکه،

این مدعیان، طرفداران و بارانی در سطح جهانی ندارند. استفاده

از روش‌هایی مانند چرتکه در خیلی از کشورها، حتی کشوری

مانند مالزی که خود جزو اشاعه‌دهندگان آن بوده‌اند، به دلیل

کارآمد نبودنشان ممنوع شده است.»

وی با تشریح شگردهای مبلغان آموزش ریاضی به روش

چرتکه و آموزش‌هایی از این دست تأکید کرد: «این افراد با

این ادعا که چرتکه ذهن را قوی می‌کند و استفاده‌کنندگان از

آن در رشته‌های تاپ دانشگاهی قبول می‌شوند! مردم را فریب

می‌دهند. حال چگونه به یک‌باره روان‌شناسان تشخیص دادند

یادگیری ریاضی همواره یکی از دغدغه‌های والدین و دانش‌آموزان در طول سال‌های تحصیلی است. متأسفانه غالباً به دلیل به‌کارگیری روش‌های آموزشی سخت و خشک و ایجاد نشدن علاقه

و انگیزه لازم در دانش‌آموزان، یادگیری ریاضی

در تمامی پایه‌های تحصیلی، برای دانش‌آموزان توأم با

استرس و نگرانی است. همین موضوع زمینه را برای تبلیغ انواع

روش‌های آموزش ریاضی فراهم کرده است. از این‌رو، در کنار

حجم انبوه فعالیت مؤسسه‌های آموزشی گوناگون، شاهدیم که

از سطح مهدکودک تا مدرسه، افرادی با ادعای نابغه‌کردن بچه‌ها

در یادگیری ریاضی، به دنبال اشاعه فعالیت‌های خود هستند.

تبلیغاتی که در آن‌ها، هر یک از مبلغان خود را اولین و معمولاً

تنهاترین مؤسسه نوع خاصی از آموزش ریاضی می‌دانند که ضمن

نابغه کردن فرزند شما، همه استعدادها و توانایی‌های او را به

یکباره شکوفا می‌کند!

«چرتکه» یکی از این روش‌هاست که پیش از این مؤلفان

کتاب‌های ریاضی دبستان نسبت به اختلال در یادگیری ریاضی

دانش‌آموزانی که در کلاس‌های چرتکه شرکت کرده‌اند، هشدار

داده‌اند. به اعتقاد صاحب‌نظران، این کلاس‌ها بر پایه روش

تدریس کتاب‌های ریاضی در کشورهایی است که با کتاب‌های

ریاضی کشور ما انطباق ندارند و به همین دلیل دانش‌آموزانی

که در این کلاس‌ها شرکت می‌کنند، دچار اختلال یادگیری در

درس ریاضی می‌شوند.

دکتر زهرا گویا، چهره برجسته آموزش ریاضی و استاد دانشگاه

شهیدبهبشتی، در نشستی با عنوان «بایدها و نبایدهای کتاب‌های

ریاضی» در «دفتر انتشارات و تکنولوژی آموزشی» سازمان

پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی آموزش و پرورش که همراه با فریبا

کیا، معاون دفتر انتشارات و تکنولوژی آموزشی و تنی چند از

معلمان ریاضی و کارشناسان این دفتر برگزار شد، با تأکید بر

تأثیرات مخرب انواع روش‌های آموزشی، مانند چرتکه که در

سال‌های اخیر رواج یافته است، به آسیب‌شناسی آن پرداخت.

این چهره برجسته آموزش ریاضیات کشور، با تأکید بر ایجاد انگیزه یادگیری ریاضی در دانش‌آموزان، گفت: «باید ریشه‌ها و زمینه‌های این بحران را تحلیل کرد. در سال ۱۳۶۳ درصد کمی از بچه‌ها به رشته ریاضی علاقه‌مند بودند. با ایجاد زمینه لازم و انگیزه در آن‌ها، میزان علاقه‌مندی به رشته ریاضی در دانش‌آموزان به مرز ۳۰ درصد رسید، اما اکنون باز هم در این زمینه دچار بحران هستیم.»

ضرورت هوشمندی مسئولان آموزش و پرورش و آگاه‌سازی آنان، به منظور برخورد با مبلغان روش‌های آموزشی فریب‌دهنده در ریاضیات، از نکات دیگری بود که دکتر گویا با تأکید بر آن افزود: «بسیاری از مسئولان از تأثیرات مخرب چنین روش‌هایی مطلع نیستند و از حرف‌های قشنگ خوششان می‌آید. ضمن ایجاد آگاهی لازم در مسئولان، باید جرئت‌مندانه به این افراد بگوییم که کارشناسان ما روش‌های شما را بررسی کردند و به این نتیجه رسیدند که به درد آموزش عمومی نمی‌خورد. اما متأسفانه اکنون جسارت لازم برای این برخورد وجود ندارد و همچنان ما خط قرمزی برای رد این ادعاها نداریم.»

وی تأکید کرد: «باید در مجامع علمی به طور جدی درباره این موضوع طرح مسئله کنیم و در سیاست‌گذاری‌ها نیز مقابل این افراد بایستیم. برای طرح مسئله می‌توانیم از ظرفیت سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی استفاده کنیم. برای مثال، ۳۶ مجله رشد در این سازمان منتشر می‌شود. باید از ظرفیت همه این مجله‌ها در اعلام یک فراخوان عمومی و اطلاع‌رسانی نسبت به تأثیرات مخرب این روش‌ها استفاده کنیم.»

که چرتکه، نیم‌کره راست و چپ مغز را با هم هماهنگ می‌کند؟! یا چگونه جامعه ما، عقب‌افتاده جسمی، روانی و ذهنی شد و روش‌هایی مانند محاسبه با چرتکه، معجزه‌گر شدند؟! سوالاتی هستند که باید به طور جدی از مبلغان این روش‌ها پرسیده شود.»

به گفته این استاد دانشگاه، جامعه هدف این افراد والدین هستند؛ والدینی که متأسفانه به خیال خودشان، برای سرآمد شدن فرزندانشان هر قدر که لازم باشد، برای این کلاس‌ها هزینه می‌کنند.

حال بد ریاضی

دکتر گویا با انتقاد جدی و تند از گسترش این روش‌ها اظهار داشت: «به اعتقاد من، باید در یک فراخوان عمومی نسبت به گسترش فعالیت‌های مخرب این روش‌ها، بحران اعلام کنیم. من امسال به کنفرانس ریاضی درخواست دادم که یک سخنرانی عمومی داشته باشم در مورد آنکه: چرا حال ریاضی ایران بد است، و چرا حال علوم انسانی ایران بد است؟»

وی افزود: «زمانی استاد صافی از من پرسیدند که چرا هر چه ما برای درس‌های ریاضی و زبان خرج می‌کنیم، باز هم حال آموزش این رشته‌ها بد است؟ گفتم استاد، شما در ریاضی هر عددی را که جابه‌جا کنید، می‌توانید ادعا داشته باشید که یک کتاب جدید نوشته‌اید. در علوم انسانی هم هر واژه‌ای را که جابه‌جا کنید، می‌توانید ادعای نوشتن یک کتاب جدید را داشته باشید. به همین دلیل هر کس با هر ادعای نسنجیده و مخربی وارد این رشته‌ها می‌شود.»

دکتر گویا با نقد شیوه ارزشیابی نظام آموزشی کشور گفت: «متأسفانه شیوه ارزشیابی ما به گونه‌ای طراحی شده که به مبلغان و مدعیان انواع روش‌های آموزشی اجازه عرض اندام می‌دهد. از سوی دیگر، از آنجا که روش‌های آموزشی مانند چرتکه، دارای مهر خارجی است و ما هم بعضاً از محصولات خارجی در هر شکل آن استقبال می‌کنیم، این چنین در حال گسترش یافتن است. باید دید چه کسانی زمینه را برای تبلیغ و گسترش این روش‌ها در کشور فراهم می‌کنند.»

زاویه‌های پنهان تخریب

وی با تحلیل زاویه‌های پنهان تأثیرات مخرب این روش‌ها بر جریان آموزشی گفت: «متأسفانه اکنون بسیاری از این روش‌ها، از سوی مدارس خاص تبلیغ می‌شوند و از آنجا که این مدارس برای مدارس عادی الگوسازی می‌کنند، کم‌کم به همه جا نفوذ و سایر مدرسه‌ها را هم درگیر می‌کنند. به باور من باید آمایشی از سرزمین آموزش و پرورش انجام و ریشه‌یابی شود که آموزش‌های جانبی از چه زمانی شروع شده‌اند و چه چیزهایی به این جریان کمک می‌کنند که در همه جای آموزش و پرورش ریشه بدواند.»

دکتر گویا با بیان اینکه مبلغان این روش‌ها حتی ناشران خوش‌نام را هم گاهی فریب می‌دهند و این ناشران بدون داشتن آگاهی کافی، این روش‌ها را تبلیغ می‌کنند، گفت: «بررسی و هشدار نسبت به آفت روش‌های نادرست آموزش ریاضی باید از سطح بررسی توسط کارشناسان بالاتر رود و به سطح سیاست‌گذاران برسد. در کنار آن، انجمن روان‌شناسان ایران باید این ادعا را جدی بگیرد که می‌گویند: محاسبه ذهنی نیم‌کره چپ و راست مغز را با هم هماهنگ می‌کند. این ادعا را شاید والدین به راحتی بپذیرند، اما یک روان‌شناس باید صدها دلیل بیاورد که این ادعا صحیح است یا غلط. مدعیان چنین ادعایی تاکنون یک مقاله علمی مرتبط برای اثبات ادعای خود نداشته‌اند.»

به دنبال نابغه پروری

وی با تشریح عوامل زمینه‌ساز گسترش این روش‌ها گفت: «نابغه پروری یکی از مهم‌ترین این عوامل است. نابغه پروری به قدری برای جامعه ما اهمیت دارد که مبلغان انواع روش‌های آموزش ریاضی، با سوءاستفاده از این نقص فرهنگی که ما متأسفانه به آن مبتلا هستیم، این طور به والدین القا می‌کنند که فرزندان‌شان با استفاده از این روش‌ها نابغه می‌شوند. پس از مرگ مرحوم مریم میرزاخانی، آقایی را ملاقات کردم که

می‌خواست «خط تولید مریم میرزاخانی!» راه بیندازد و به قول خودش نابغه پروری کند! در حالی که در هر قرن ما بیش از یکی دو نابغه نخواهیم داشت و اصلاً این موضوع شدنی نیست. باید تلنگری به جامعه زد و مردم را از این توهم بیرون آورد.» وی افزود: «نکته دیگری که به گسترش این مؤسسه‌ها کمک می‌کند، اشتغال والدین و زندگی بسیاری از خانواده‌ها در آپارتمان‌های کوچک است. خانواده‌ها از خداخواسته و با کمال میل می‌پذیرند که فرزندشان را چند ساعتی به این مؤسسه‌ها بسپارند و شب هم تحویل بگیرند!»

خانم گویا در یک جمع‌بندی کلی تأکید کرد: «در شأن آموزش و پرورش نیست که این روش‌ها به جریان آموزشی کشور آسیب بزنند. اگر این جریان‌ها از آموزش و پرورش نامید شوند، سراغ کار دیگری می‌روند. متأسفانه در کشور ما چهره‌های پشت سر این روش‌ها شناخته شده نیستند. باید در شناسایی این چهره‌ها و برخورد با آن‌ها با سرعت و قاطعیت عمل کنیم و متوجه باشیم، کافی است یکی از این روش‌ها جا بیفتند، بقیه روش‌ها هم جای خود را پیدا می‌کنند.»

فریبا کیا، معاون دفتر انتشارات و تکنولوژی آموزشی سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی هم در سخنانی، با اشاره به اقدامات کارشناسان دفتر در رد این روش‌ها و اطلاع‌رسانی در مورد آن‌ها گفت: «این موضوع به همان اندازه که بزرگ است، راه‌حل‌های بزرگ هم می‌طلبد. یکی از نکاتی که باید مورد توجه قرار گیرد، شرایط آموزش ریاضی و منابع انسانی ماست، اینکه معلمان ما چقدر متخصص آموزش ریاضی هستند و چرا چنین بستر مساعدی برای تقاضا و پذیرش این روش‌ها وجود دارد.» وی افزود: «نکته دیگر نظام ارزشیابی ماست که متأسفانه شرایط را برای تبلیغ روش‌های گوناگون آموزش ریاضی فراهم می‌کند. حل این مشکل نیازمند آن است که بیش و پیش از همه، این موضوع به دغدغه مشترک تمامی سیاست‌گذاران تبدیل شود. در شرایط کنونی، سیاست‌گذاران قرائت یکسانی از موضوع ندارند. در سطح مدیران، برخی به دلیل نداشتن آگاهی‌های کافی، نگاه مثبتی به موضوع دارند و خواهان اشاعه این روش‌ها در سطح مدرسه‌ها هستند. البته برخی هم از مضرات آن‌ها آگاهی دارند و خواهان جلوگیری از گسترش این روش‌ها هستند.»

معاون دفتر انتشارات و تکنولوژی آموزشی سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی در پایان بر بهره‌گیری هر چه بیشتر از نظرات استادانی مانند دکتر گویا در مقابله با سودجویان نظام آموزشی و آگاهی خانواده‌ها در خنثا کردن ترفندهایشان برای به دام انداختن دانش‌آموزان، تأکید کرد.

باید آمایشی

از سرزمین

آموزش و پرورش

انجام و

ریشه‌یابی شود

که آموزش‌های

جانبی از چه

زمانی شروع

شده‌اند و چه

چیزهایی به این

جریان کمک

می‌کنند که

در همه جای

آموزش و پرورش

ریشه بدواند